Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PAOLA MENGOZZIHO
přednesené dne 17. března 2015 [1]

**Věc C-127/14**

**Andrejs Surmačs**
**proti**
**Finanšu un kapitāla tirgus komisija**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Augstākā tiesa, (Lotyšsko)]

„Směrnice 94/19/ES — Systém pojištění vkladů — Vynětí některých vkladatelů ze systému pojištění vkladů — Bod 7 přílohy I směrnice 94/19/ES — Pojmy ‚ředitel' a ‚vedoucí pracovník' — Významný vliv"

1. V rámci projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce pokládá Augstākā tiesa, Nejvyšší soud Lotyšské republiky, Soudnímu dvoru tři předběžné otázky týkající se výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů [2], a konkrétně bodu 7 její přílohy I.

2. Tato směrnice, která byla předmětem přepracování prostřednictvím směrnice 2014/49/EU [3], jež stanovila její postupné zrušení [4], měla zajistit minimální harmonizovanou úroveň ochrany vkladů v případě nedisponibility těchto vkladů v důsledku krize úvěrové instituce. V rámci této úpravy směrnice 94/19 stanovila v bodě 7 její přílohy I možnost členských států vyjmout z pojištění mimo jiné vklady ředitelů a vedoucích pracovníků dotyčné úvěrové instituce.

3. Předběžné otázky vznesené v této věci vyvstaly v rámci sporu mezi Andrejsem Surmačsem a Finanšu un kapitāla tirgus komisija (výbor pro finanční a kapitálový trh, dále jen „FKTK") ohledně jeho rozhodnutí vyjmout z pojištění vklady A. Surmačse, který ve zkrachovalé lotyšské bance zastával funkci místopředsedy. Tyto předběžné otázky se v zásadě týkají výkladu dvou výše uvedených pojmů „ředitel" a „vedoucí pracovník". Přestože nová právní úprava uvedená ve směrnici 2014/49 již nestanoví možnost členských států vyjmout tyto kategorie osob z pojištění vkladů, výklad uvedených pojmů je přesto důležitý z hlediska systematického, protože právní úprava pojištění bankovních vkladů nyní spadá do jednotného souboru předpisů pro finanční služby (systém jednotných pravidel) a představuje jeden z prvků Evropské bankovní unie [5].

1 — Původní jazyk: italština.

2 — Úř. věst. L 135, s. 5 ; Zvl. vyd. 06/02, s. 252.

3 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. dubna 2014 o systémech pojištění vkladů (Úř. věst. L 173, s. 149).

4 — Viz především články 20 a 21 směrnice 2014/49.

5 — Rozsáhlý a podrobný jednotný soubor pravidel pro finanční služby (Single Rulebook), jehož součástí je právní úprava týkající se pojištění bankovních vkladů dosud obsažená ve směrnici 2014/49, představuje totiž jeden ze tří pilířů Evropské bankovní unie spolu s jednotným mechanismem dohledu (Single Supervisory Mechanism) a jednotným resolučním mechanismem. V této souvislosti viz body odůvodnění 11 a 12 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, které Evropské centrální bance svěřuje zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. L 287, s. 63).

## I – **Právní rámec**

### A – *Unijní právo*

4. Z bodů 1 a 2 odůvodnění směrnice 94/19 vyplývá, že zavedením systémů pojištění bankovních vkladů ve všech členských státech a harmonizací použitelných pojištění počínaje minimální částkou, měla tato směrnice za cíl podporovat harmonický vývoj činností úvěrových institucí v celé Evropské unii, prostřednictvím odstranění všech omezení práva na usazování a volného pohybu služeb a současně posílit stabilitu bankovního systému a ochranu spořitelů [6].

5. Za tímto účelem směrnice 94/19 v článku 3 stanoví, že každý členský stát zajistí, aby na jeho území byl zaveden jeden nebo více systémů pojištění vkladů. Podle čl. 7 odst. 1 a 1*a* téže směrnice členské státy zajistí, aby souhrn všech vkladů každého vkladatele byl pojištěn do výše 100 000 eur pro případ, že se stane nedisponbilním [7].

6. Systém pojištění vkladů zavedený směrnicí 94/19 přináší některé výjimky. To vyplývá z bodu 16 jejího odůvodnění, který na jedné straně uvádí, že by minimální úroveň pojištění vkladů stanovená touto směrnicí neměla ponechat bez ochrany příliš velkou část vkladů, a na druhé straně upřesňuje, že by nebylo vhodné stanovit úroveň ochrany, která by v určitých případech mohla podpořit neobezřetné řízení úvěrových institucí.

7. Podle bodu 18 odůvodnění téže směrnice „musí mít každý členský stát možnost vyjmout z pojištění poskytovaného systémy pojištění vkladů některé přesně vymezené vklady nebo vkladatele, o nichž má za to, že nepotřebují zvláštní ochranu poskytovanou systémy pojištění vkladů“.

8. Z tohoto hlediska jednak článek 2 směrnice 94/19 vylučuje u některých druhů vkladů jakoukoli náhradu ze systému pojištění vkladů [8] a jednak čl. 7 odst. 2 téže směrnice dává členským státům možnost stanovit, že z pojištění jsou vyňati určití vkladatelé nebo vklady.

9. Seznam výjimek uvedených v čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 tvoří přílohu I téže směrnice. Podle bodu 7 této přílohy mohou být z pojištění vyňaty „[v]klady ředitelů, vedoucích pracovníků, osobně odpovědných členů úvěrové instituce, držitelů nejméně 5 % kapitálu úvěrové instituce, osob odpovědných za zákonem předepsaný audit účetních dokladů úvěrové instituce a vkladatelů podobného postavení v jiných společnostech téže skupiny“.

10. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES [9] v čl. 3 odst. 1 obsahuje následující definice:

„7) ‚vedoucím orgánem‘ [se rozumí] orgán nebo orgány instituce, jmenované podle vnitrostátních právních předpisů, které jsou oprávněny stanovovat strategii, cíle a celkové směrování instituce a které kontrolují a sledují rozhodování osob ve vedení; jejich členy jsou osoby, které skutečně řídí činnost instituce;

6 — Viz rozsudek Corte Germania v. Parlament a Rada (C-233/94, EU:C:1997:231, bod 13) a také s. 2 vysvětlení k Návrhu směrnice Rady o systémech pojištění vkladů [COM(92) 188) (Úř. věst. 163, s. 11].

7 — Článek 7 byl takto změněn čl. 1 odst. 3) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES ze dne 11. března 2009, kterou se mění směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů, pokud jde o výši pojištění a lhůtu k výplatě (Úř. věst. L 68, s. 3).

8 — Jedná se konkrétně o vklady jiných úvěrových institucí uskutečněné vlastním jménem a na vlastní účet, o vklady, na které se vztahuje definice „vlastního kapitálu“, a o vklady vzniklé z operací, v souvislosti s nimiž byl vynesen odsuzující rozsudek za trestný čin praní peněz.

9 — Úř. věst. L 176, s. 338.

8) ‚kontrolní funkcí vedoucího orgánu' [se rozumí] funkce vedoucího orgánu spočívající v kontrole a sledování rozhodování osob ve vedení;

9) ‚vrcholným vedením' [se rozumí] fyzické osoby, které mají v instituci výkonné funkce a jsou odpovědné vedoucímu orgánu za každodenní řízení instituce;

[…]"

11. Obecné pokyny k posuzování vhodnosti členů řídícího orgánu a osob v klíčových funkcích vydané Evropským orgánem pro bankovnictví[10] na základě článku 16 nařízení 1093/2010/EU[11] (dále jen „Obecné pokyny Evropského orgánu pro bankovnictví") obsahují v hlavě I odst. 2 následující definice:

„a. ‚řídícím orgánem' se rozumí řídící orgán (nebo orgány) úvěrové instituce zahrnující dohledovou a řídící funkci, který má nejvyšší rozhodovací pravomoc a je oprávněn stanovovat strategii, cíle a celkové směrování instituce;

b. ‚řídícím orgánem v jeho dozorčí funkci' se rozumí řídící orgán jednající v rámci své dozorčí funkce, při níž kontroluje a sleduje rozhodování osob ve vedení;

c. ‚členem' se rozumí navržený nebo jmenovaný člen řídícího orgánu;

d. ‚osobami zastávajícími klíčové funkce' jsou ti zaměstnanci, kterým jejich pracovní postavení dává významný vliv na směrování úvěrové instituce, kteří však nejsou členy řídícího orgánu. K osobám zastávajícím klíčové funkce by mohli patřit vedoucí významných linií podnikání, poboček v EHP, dceřiných podniků v třetích zemích, funkcí podpory a vnitřních kontrolních funkcí."

B – *Vnitrostátní právo*

12. Systém pojištění vkladů v Lotyšsku je upraven Noguldījumu garantiju likums (lotyšským zákonem o pojištění vkladů), který provádí směrnici 94/19 do lotyšského právního řádu.

13. Článek 3 odst. 1 tohoto zákona stanoví výši pojistné náhrady u úvěrové instituce, která se rovná částce pojištěného vkladu, nejvýše však částce 100 000 eur.

14. Článek 17 téhož zákona vyjmenovává výjimky z vyplacení pojistné náhrady. Podle odstavce 4 tohoto článku, ve znění platném od 19. června 2009, se pojistná náhrada nevyplácí v těchto případech: „vklady držitelů významného podílu v úvěrové instituci, členů představenstva nebo správní rady či jejich předsedy, ředitelů oddělení vnitřního auditu, auditorů společnosti a jiných zaměstnanců úvěrové instituce, kteří provádějí plánování, řízení a kontrolu její činnosti a nesou za činnost této instituce odpovědnost".

## II – **Skutkové okolnosti, původní řízení a předběžné otázky**

15. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená předkládajícím soudem je součástí sporu, který vyvstal v důsledku úpadku lotyšské banky Latvijas Krājbanka. Rozhodnutím ze dne 21. listopadu 2011 FKTK prohlásila přerušení poskytování finančních služeb společnosti Latvijas Krājbanka, jakož i odvolání členů správní rady a jejího představenstva.

10 — ABE/GL/2012/06, ze dne 22. listopadu 2012 (https://www.eba.europa.eu/documents/10180/106695/EBA_2012_00220000_IT_COR.pdf)

11 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovnictví), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/78/ES (Úř. věst. L 331 s. 12).

16. V tehdejší době zastával Andrejs Surmačs, navrhovatel u předkládajícího soudu, v rámci banky funkci místopředsedy příslušného pro resort mezinárodního a finančního práva. Z tohoto důvodu odmítla FKTK rozhodnutím ze dne 5. ledna 2012 v souladu s čl. 17 odst. 4 lotyšského zákona o pojištění vkladů vyplatit A. Surmačsovi pojistnou náhradu, neboť byl zaměstnancem úvěrové instituce provádějícím plánování, řízení a kontrolu její činnosti.

17. A. Surmačs napadl rozhodnutí FKTK u Administratīvā apgabaltiesa (regionální správní soud), přičemž tvrdil, že funkce, kterou zastával, byla pouze čestnou funkcí, z níž nevyplývala žádná rozhodovací pravomoc, a tudíž se domáhal, aby tento soud uložil FTKT povinnost uznat, že je osobou, která má nárok na získání pojistné náhrady.

18. Rozsudkem ze dne 24. ledna 2013 Administratīvā apgabaltiesa žalobu A.Surmačse zamítl. Dotčený soud měl jednak za to, že vzhledem k významu slova „místopředseda“ v lotyštině musí být osoba vykonávající takovouto funkci považována za zaměstnance vykonávajícího řídící funkce. To bylo v projednávaném případě prokázáno skutečností, že A. Surmačs byl přímo podřízen osobě zastávající nejvyšší funkci v úvěrové instituci, a sice předsedovi správní rady. Zadruhé Administratīvā apgabaltiesa shledal, že v profesní klasifikaci, která je součástí seznamu povolání, spadá pracovní pozice A. Surmačse do kategorie „generální ředitelé a ředitelé podniků“, mezi jejichž hlavní úkoly patří vymezování a určování hlavních směrů činnosti podniku, jakož i plánování, řízení a koordinace těchto činnosti. Zatřetí dotčený soud shledal, že pravomoci uvedené v popisu pracovní pozice zastávané A. Surmačsem umožňovaly dospět k závěru, že úkoly, které mu byly svěřeny, zahrnovaly rovněž vedení a organizaci činnosti úvěrové instituce v souvislosti s mezinárodními transakcemi i s dalšími významnými finančními transakcemi, jež tato instituce prováděla [12]. Přestože pracovní pozice, kterou A. Surmačs zastával, nebyla uvedena na seznamu osob, které byly oprávněny k podepisování dokumentů, není podle názoru Administratīvā apgabaltiesa pochyb o tom, že měl s ohledem na své pravomoci možnost ovlivňovat činnost dané úvěrové instituce.

19. Proti rozsudku Administratīvā apgabaltiesa podal A. Surmačs kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, v němž tvrdil, že soud rozhodující v prvním stupni neprovedl věcný přezkum obsahu povinností, práv a pravomocí, jež vyplývaly z jeho pracovní pozice, a použil lotyšský zákon, aniž vzal v úvahu směrnici 94/19, a zejména bod 7 přílohy I této směrnice. Předkládající soud má za to, že tento kasační opravný prostředek vznáší určité pochybnosti ohledně výkladu směrnice 94/19.

20. Tento soud si zaprvé klade otázku, zda musí být výčet osob vázaných na úvěrovou instituci, jimž lze odepřít nárok na vyplacení pojistné náhrady podle bodu 7 přílohy I směrnice 94/19, považován za taxativní.

21. Zadruhé si předkládající soud klade otázku, zda výjimka z vyplacení pojistné náhrady stanovená v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 je přípustná pouze u osob, které nesou odpovědnost za celou činnost úvěrové instituce, nebo i u osob, jejichž odpovědnost je omezena pouze na určitou funkci nebo zvláštní oblast činnosti úvěrové instituce. V druhém případě je podle předkládajícího soud třeba dále upřesnit, zda je namístě brát v úvahu obsah takovéto oblasti činnosti či konkrétní funkce osoby v tom smyslu, že s ohledem na účel projednávaného ustanovení, může být vyplacení pojistné náhrady odepřeno pouze osobám, jejichž činnost může zásadním způsobem ovlivnit výsledky činnosti úvěrové instituce, a přispět tak k tomu, že dojde k nedisponibilitě vkladů.

12 — Konkrétně tento popis uváděl, že mezi hlavní pravomoci pozice místopředsedy patří plánování, koordinace a dohled v souvislosti s poskytováním právního poradenství zaměřeného na transakce, jež banka vykonávala v mezinárodní oblasti a v oblasti finančního práva; určování, řízení a uplatňování právních záruk týkajících se mezinárodních transakcí vykonávaných bankou, právních záruk týkajících se ostatních významných finančních transakcí vykonávaných bankou jakož i uplatňování právních záruk týkajících se nových finančních produktů banky; poskytování poradenství představenstvu a správní radě banky v souvislosti s otázkami finančního práva a s vydáváním příslušných posudků; vypracovávání právních posudků, zejména v souvislosti se složitými právními otázkami.

22. Zatřetí podle předkládajícího soudu je nezbytné vyjasnit, zda je pro účely použití výjimky pro osoby uvedené v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 nezbytné, aby měl zaměstnanec úplnou odpovědnost za oblasti, jež mu byly svěřeny, nebo zda je dostačující, že má pouhou možnost více či méně ovlivňovat směry vytyčené v dané oblasti. V tomto druhém případě je třeba určit kritéria, na základě kterých je možné určit, že vliv zaměstnance na činnost úvěrové instituce je dostačující k tomu, aby mohl být dotyčný považován za „vedoucího pracovníka" ve smyslu tohoto ustanovení, a rovněž je třeba upřesnit to, zda jsou relevantní pouze povinnosti a práva, které jsou uvedeny v popisu dané pracovní pozice, nebo zda je rovněž možné, aby byl s přihlédnutím k veškerým okolnostem považován za relevantní také skutečný, nebo dokonce i neformální vliv dotyčné osoby v úvěrové instituci nebo ve zvláštních oblastech její činnosti.

23. S ohledem na všechny tyto úvahy se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující tři předběžné otázky:

„1) Má být bod 7 přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů vykládán v tom smyslu, že v něm uvedený výčet osob, které mají být považovány za osoby vázané na dotčenou úvěrovou instituci, jimž má být odepřen nárok na vyplacení pojistné náhrady, je taxativní?

2) Lze považovat za vedoucího pracovníka úvěrové instituce nebo za jinou z osob uvedených v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 osobu, která má v souladu s popisem pracovní pozice, již zastává, právo zajišťovat plánování, koordinaci a dohled v určité oblasti činnosti úvěrové instituce nebo v rámci plnění určitých konkrétních úkolů, nikoliv však v souvislosti s celou činností úvěrové instituce a není oprávněna vydávat příkazy nebo přijímat rozhodnutí, která jsou pro ostatní osoby závazná? Má být přitom zohledněn obsah dané oblasti činnosti úvěrové instituce, popřípadě obsah konkrétních úkolů?

3) Má se bod 7 přílohy I směrnice 94/19 vykládat v tom smyslu, že členský stát je oprávněn odepřít nárok na vyplacení pojistné náhrady osobě, která v souladu s právy a povinnostmi, jež jsou uvedeny v popisu pracovní pozice, kterou tato osoba zastává, nemůže být považována za vedoucího pracovníka, přestože má *de facto* značný vliv na přijímání rozhodnutí vedoucích pracovníků úvěrové instituce nebo osob, které jsou za tuto instituci osobně odpovědné? Může být v tomto ohledu považován za relevantní také vliv, který je pouze neformální a vyplývá z autority dané osoby, z jejích schopností nebo jejích znalostí činnosti úvěrové instituce?"

## III – **Řízení před Soudním dvorem**

24. Předkládací rozhodnutí došlo kanceláři Soudního dvora dne 18. března 2014. Písemná vyjádření předložili A. Surmačs, lotyšská vláda, jakož i Komise.

## IV – **Právní analýza**

### A – *K první předběžné otázce*

25. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda výčet obsažený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19, který uvádí určité kategorie vkladatelů, jež mohou členské státy vyjmout z pojištění vkladů v případě nedisponibility těchto vkladů, je, či není taxativní, nebo zda členské státy mohou rozšířit oblast působnosti těchto výjimek i na jiné osoby, které nejsou v tomto výčtu uvedeny.

26. Různé skutečnosti svědčí dle mého názoru ve prospěch přijetí restriktivního přístupu, pokud jde o výčet vkladatelů obsažený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19.

27. Nejprve je třeba uvést, že z důvodové zprávy návrhu směrnice předloženého Komisí, na základě kterého byla následně přijata směrnice 94/19, výslovně vyplývá, že „výčet uvedený v příloze I je taxativní a že členské státy mohou z pojištění vyjmout pouze instituce a osoby v něm uvedené, přičemž jiná výjimka by byla v rozporu se směrnicí“ [13].

28. Zadruhé čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 a příloha I téže směrnice, na kterou toto ustanovení odkazuje, musí být vykládány s ohledem na bod 18 odůvodnění směrnice uvedený v bodě 7 tohoto stanoviska, který bezpochyby odkazuje na výjimky uvedené v tomto ustanovení. Z tohoto bodu odůvodnění vyplývá, že členské státy mohou vyjmout z pojištění poskytovaného systémy pojištění vkladů některé *taxativně vymezené* vklady nebo vkladatele.

29. Ačkoli tento bod odůvodnění výslovně neuvádí, že výčet vkladů a vkladatelů obsažený v příloze I směrnice 94/19 je taxativní. Ze skutečnosti, že by tyto vklady a vkladatelé měli být „přesně vymezeni“, je však třeba vyvozovat, že v případě, že se členské státy rozhodnou pro vynětí určitých kategorií vkladů nebo vkladatelů z pojištění, musejí ve svých vnitrostátních právních předpisech uvést kategorie vkladů a vkladatelů, na které se výjimka taxativně vztahuje [14]. Skutečnost, že výčet výjimek musí být taxativně stanoven ve vnitrostátní právní úpravě, která směrnici 94/19 provádí, svědčí dle mého názoru jasně pro výklad, podle kterého se členské státy nemohou odchýlit od klasifikace vkladů a vkladatelů, pro které směrnice stanoví možnou výjimku z pojištění, a nemohou rozšířit osobní působnost této výjimky.

30. Zatřetí je třeba poukázat na to, že směrnice 94/19 stanoví zavedení jednoho nebo více systémů pojištění vkladů v členských státech, přičemž sleduje dvojí cíl odstranit všechna omezení svobody usazování a volného pohybu služeb a chránit spořitele a zajistit stabilitu bankovní soustavy, jak již bylo uvedeno výše.

31. Článek 7 odst. 2 směrnice 94/19 dává členským státům možnost stanovit vynětí nebo snížení limitu výše uvedeného pojištění pro určité vkladatele nebo vklady uvedené v příloze I téže směrnice. Toto ustanovení proto představuje výjimku ze zavedení pojištění vkladů stanoveného ve směrnici 94/19. Na rozdíl od článku 2 této směrnice, který stanoví některé povinné výjimky, ponechává čl. 7 odst. 2 směrnice 94/19 na členských státech volbu, zda stanovit či nestanovit výjimky z pojištění pro vkladatele uvedené v příloze I.

32. Podle výkladového kritéria pravidelně uplatňovaného Soudním dvorem v jeho ustálené judikatuře však musí být osvobození, odchylky a výjimky z obecné zásady nebo pravidla stanoveného unijní právní úpravou vykládány restriktivně [15].

33. Podle tohoto výkladového kritéria platí, že ustanovení, které členským státům dává možnost stanovit vynětí nebo snížení limitu pojištění poskytovaného systémy pojištění vkladů, je třeba vykládat restriktivně, jelikož tvoří výjimku ze zavedení tohoto systému pojištění touto směrnicí.

34. Z výše uvedených úvah dle mého názoru vyplývá, že výčet vkladatelů uvedený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 je třeba vykládat v tom smyslu, že členské státy nemohou rozšířit oblast působnosti výjimky z pojištění vkladů na osoby, které nejsou zahrnuty mezi typy vkladatelů, které jsou v nich uvedeny.

13 — Viz s. 18 důvodové zprávy návrhu směrnice, uvedené v poznámce pod čarou 6.

14 — Ačkoli by jiné jazykové verze body 18 odůvodnění směrnice mohly vést k rozdílným výkladům, výklad bodu 18 odůvodnění, který navrhuji, vyplývá dle mého názoru obzvláště jasně z německého znění směrnice 94/19, ve které se výslovně uvádí, že kategorie vkladů a vkladatelů *musí být výslovně uvedeny* („ausdrücklich genannt werden müssen“), zjevně ve vnitrostátních právních předpisech, které ji provádějí. Nizozemské znění, které používá pojmy „in een limitatieve lijst vermelde“, tento výklad potvrzuje.

15 — V tomto smyslu viz rozsudky Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, bod 24) a Pfeiffer a další (C-397/01, EU:C:2004:584, bod 52 a citovaná judikatura).

35. Nicméně, jak bude lépe patrné v analýze druhé a třetí předběžné otázky, pojmy uvedené v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 – konkrétně pokud jde o věc projednávanou před předkládajícím soudem, pojmy „ředitel“ a „vedoucí pracovník“ – představují pojmy unijního práva, které je třeba chápat z funkčního hlediska. Proto musí být koordinovány s pojmy používanými ve vnitrostátním právu každého členského státu, jakož i v obchodní praxi. V tomto smyslu je možné výjimku z pojištění použít na osoby, které zastávají pozici, jejíž označení ve vnitrostátním právu nebo v obchodní praxi je jiné než „ředitel“ nebo „vedoucí pracovník“, za předpokladu, že skutečně vykonávané funkce mohou být považovány za spadající do definice těchto pojmů. Výjimka z pojištění však nemůže být vztažena na osoby, které do těchto pojmů z funkčního hlediska nespadají. Vnitrostátnímu soudu přísluší provést analýzu s cílem určit, zda osoba, bez ohledu na označení funkce, kterou zastává, spadá či nespadá pod pojmy „ředitel“ nebo „vedoucí pracovník“.

36. Taková osoba, která podle vnitrostátního práva nebo podle vnitrostátní obchodní praxe nebo praxe dotyčné úvěrové instituce zastává, například jako ve věci projednávané předkládajícím soudem, funkci místopředsedy, tudíž může spadat do rozsahu působnosti výjimky z ochrany, která je stanovena směrnicí 94/19, pokud její pozice může být z funkčního hlediska považována za spadající pod pojmy „ředitel“ nebo „vedoucí pracovník“ ve smyslu uvedené směrnice.

37. Závěrem je třeba na první předběžnou otázku předloženou Augstākā tiesa odpovědět tak, že výčet uvedený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 je taxativní v tom smyslu, že vnitrostátní právní předpisy nemohou rozšířit oblast působnosti výjimky z pojištění vkladů na osoby, které bez ohledu na označení jejich pozice, nespadají z funkčního hlediska pod pojmy stanovené v tomto výčtu.

B – *K druhé a třetí předběžné otázce*

38. V rámci druhé a třetí předběžné otázky, které mohou být dle mého názoru projednány společně, předkládající soud v zásadě žádá Soudní dvůr o objasnění úrovně a rozsahu odpovědnosti při řízení úvěrové instituce, které musí mít vrcholní manažeři této instituce, aby mohli být považováni za osoby, na které se vztahuje výjimka z pojištění vkladů stanovená v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19. Předkládající soud pokládá řadu konkrétních otázek, které jsou dle jeho názoru rozhodující pro vyřešení sporu, jenž před ním probíhá, týkajících se objektivní působnosti, úrovně a obsahu této odpovědnosti, jakož i způsobu, jakým má být tato odpovědnost stanovena.

39. Je třeba předeslat, ačkoli to předkládající soud výslovně netvrdí, že ze znění předběžných otázek a ze spisu vyplývá, že rozsah druhé a třetí předběžné otázky je třeba chápat jako omezující se výlučně na výklad, mezi různými kategoriemi vkladatelů stanovenými v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19, kategorií „ředitel“ a „vedoucí pracovník“. Jiné kategorie vkladatelů uvedené v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 jsou pro vyřešení sporu projednávaného předkládajícím soudem irelevantní.

40. Příloha I ani jiné ustanovení směrnice 94/19 však pojmy „ředitel“ nebo „vedoucí pracovník“ nedefinují. Za takových okolností je třeba provést výklad těchto dvou pojmů, který umožní objasnit jejich význam a rozsah.

41. V této souvislosti je především třeba nejprve uvést, že směrnicí 94/19 unijní zákonodárce, který vycházel ze zásady minimální harmonizace [16], zamýšlel harmonizovat hlavní prvky systému pojištění vkladů [17], včetně režimu výjimek z pojištění pro určité kategorie vkladatelů, mezi něž patří ti uvedení v bodě 7 přílohy I uvedené směrnice.

16 — Viz bod 6 odůvodnění směrnice 2014/49.

17 — Viz bod 9 odůvodnění směrnice 94/19.

42. Dále je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora z požadavků jednotného použití unijního práva a ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Evropské unii [18].

43. Z těchto úvah vyplývá, že pojmy „ředitel“ a „vedoucí pracovník“ uvedené v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 mají autonomní rozměr v unijním právu a nutně neodpovídají významu, který mají ve vnitrostátním právu.

44. Vzhledem k tomu, že se jedná o pojmy unijního práva, je k jejich výkladu podle ustálené judikatury třeba zohlednit nejen znění ustanovení, v němž jsou obsaženy, ale rovněž jejich kontext a cíle sledované právní úpravou, jíž jsou součástí [19]. Historie vzniku ustanovení unijního práva může rovněž poskytnout informace relevantní pro jeho výklad [20].

45. Pokud jde zaprvé o gramatický výklad obou dotčených pojmů, je třeba uvést, že v italštině pojem „amministratore“ odkazuje na pravomoc nebo funkci spočívající v řízení a v běžném právním jazyce je možno jej chápat jako pojem označující člena správní rady společnosti. Pojem „vedoucí pracovník“ naproti tomu odkazuje na pravomoc nebo funkci vedení a obecně označuje zaměstnance, který převážně vykonává řídící funkce v podniku.

46. Nicméně jak pojem „ředitel“, tak pojem „vedoucí pracovník“ mohou mít významy s různými nuancemi v různých jazycích Unie. V tomto smyslu lotyšská vláda například v písemném vyjádření zdůraznila, že pojem používaný v lotyšském znění směrnice 94/19 pro označení „vedoucího pracovníka“, tedy pojem „vadītājs“ má širší dosah než odpovídající pojmy použité v anglickém (manager) a francouzském (dirigeants) znění.

47. Domnívám se, že z toho vyplývá, že gramatický výklad těchto dvou pojmů nemůže poskytnout přesvědčivou odpověď, pokud jde o jejich dosah, aniž je nezbytné rozvíjet další analýzu textu. Proto je třeba provést teleologický a systematický výklad ustanovení, které obsahuje tyto dva pojmy, s přihlédnutím k historii jeho vzniku.

48. Pokud jde o teleologický výklad příslušného ustanovení, z bodu 18 odůvodnění směrnice vyplývá, že účel, který odůvodňuje možnost členských států vyjmout z pojištění poskytovaného systémy pojištění vkladů některé vkladatele, spočívá v okolnosti, že tyto vklady nebo vkladatelé nepotřebují zvláštní ochranu. Z návrhu Komise, na základě kterého byla následně přijata směrnice 94/19, vyplývá, že myšlenka, která byla základem stanovení předmětných výjimek, spočívala v upření ochrany vkladů osobám, které lze obtížně považovat za hodné ochrany, protože nejsou dostatečně kompetentní nebo informované [21].

49. Z bodu 16 odůvodnění směrnice 94/19, uvedeného v bodě 6 tohoto stanoviska, vyplývá, že zákonodárce měl v roce 1994 za to, že by minimální úroveň pojištění zaručená uvedenou směrnicí neměla stanovit takovou úroveň ochrany, jaká by podpořila neobezřetné řízení úvěrových institucí. Jak však upozornila Komise, tento bod odůvodnění zdůrazňuje, že případné vynětí některých kategorií osob, a zejména vrcholných manažerů úvěrových institucí, je v kontextu směrnice 94/19 spojeno

18 — Viz rozsudek Deckmyn a Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 14 a citovaná judikatura).

19 — Viz rozsudek Circul Globus Bucureşti (C-283/10, EU:C:2011:772, bod 32). V tomto smyslu viz také rozsudky Partena (C-137/11, EU:C:2012:593, bod 56) a Koushkaki (C-84/12, EU:C:2013:862, bod 34 a citovaná judikatura).

20 — Viz rozsudek Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 50).

21 — Viz s. 18 důvodové zprávy návrhu směrnice uvedené v poznámce pod čarou 6.

s cílem zabránit střetům morální povahy. Základní myšlenka byla ta, že ředitelé nebo vedoucí pracovníci úvěrových institucí, kteří mohli spoléhat na to, že v případě problémů týkajících se činnosti banky budou jejich vklady v každém případě chráněny, byť do omezené výše, mohli být vedeni k přijetí rozhodnutí riskantnějších, a tudíž pro úvěrovou instituci potenciálně škodlivých [22].

50. V této souvislosti nemohu než poznamenat, že je sice pravda, že toto je hlavní důvod rozhodnutí zákonodárce v roce 1994 stanovit výjimku z pojištění pro vklady ředitelů a vedoucích pracovníků úvěrových institucí, avšak zákonodárce v roce 2004 se v nové směrnici 2014/49 podle všeho zdání rozhodl tento cíl už dále nenásledovat. Tato nová právní úprava totiž již neobsahuje výjimku z pojištění pro některé kategorie vkladatelů ani zmínku v jejích bodech odůvodnění o nutnosti sledovat tento cíl. V tomto kontextu je třeba poznamenat, že směrnice 2014/49 se sice zjevně nepoužije *ratione temporis* na spor projednávaný předkládajícím soudem, avšak podle mého názoru skutečnost, že tento cíl již není v nové směrnici uveden, může vést k domněnce, že tento cíl nebyl v unijním systému nijak zvláštně sledován ani před přijetím směrnice 2014/49.

51. Pokud jde o systematický výklad, právní úprava týkající se systémů pojištění vkladů musí být nyní považována za jednu ze součástí regulačního systému Evropské unie o bankách a jiných finančních institucích [23]. Kromě toho představuje jeden z prvků Evropské bankovní unie [24]. Navíc již směrnice 94/19 byla součástí širšího regulačního rámce, což potvrzují odkazy na různé jiné směrnice obsažené v některých bodech jejího odůvodnění [25]. Výklad pojmů „ředitel“ a „vedoucí pracovník“ tudíž musí zohledňovat normativní systém, jehož jsou součástí [26]. Skutečnost, že některá ustanovení tohoto normativního systému nebyla ještě v platnosti v rozhodné době z hlediska skutkového stavu v původním řízení, nebrání dle mého názoru použití těchto ustanovení jako nástroje pro výklad.

52. Nicméně analýza unijních právních předpisů o úvěrových institucích se zdá prokazovat, že dva typy pozic podobné pozicím ředitele a vedoucího pracovníka ve smyslu směrnice 94/19 jsou považovány za hodné úpravy. Takže na jedné straně unijní právní předpisy stanoví některá ustanovení týkající se řídícího orgánu úvěrových institucí, ať v jeho řídící funkci v pravém slova smyslu nebo v jeho funkci dohledu a kontroly. Na druhé straně se tyto právní předpisy týkají i osob, které přestože nejsou členy řídících orgánů úvěrové instituce, zastávají uvnitř ní klíčové role při jejím řízení a za své činnosti jsou odpovědné řídícímu orgánu.

53. Právě v tomto smyslu směrnice 2013/36 stanovila zvláštní pravidla týkající se jak vedoucích orgánů, tak osob, které jsou součástí toho, co je definováno jako „vrcholné vedení“ [27]. Tato směrnice například stanoví ustanovení, která se použijí jak na vedoucí orgán, tak na vrcholné vedení [28]. Tatáž směrnice stanoví rovněž jako příklad, že v případě navrhovaného nabytí kvalifikované účasti v úvěrové instituci posuzují příslušné orgány za účelem zajištění řádného a obezřetného řízení úvěrové instituce, v níž je navrhováno nabytí, mimo jiné pověst, znalosti, dovednosti a zkušenosti všech členů vedoucího orgánu i všech členů vrcholného vedení, kteří budou v důsledku navrhovaného nabytí řídit činnosti úvěrové instituce [29].

22 — V tomto smyslu viz také úvahy obsažené v bodě 167 rozsudku Soudu ESVO, Kontrolní úřad ESVO v. Island (E-16/11, [2013] EFTA Court Report, 4).

23 — Viz rozsudky Soudního dvora ESVO, Kontrolní úřad ESVO v. Island (uvedený v poznámce pod čarou 22, bod 128), a Aresbank S. A. v. Landbankinn hf., Fjármálaeftirlitið a Island (E-17/11, [2013] ESVO Ct. Rep., 916, body 86 až 95).

24 — Viz bod 3 a poznámka pod čarou 5 výše.

25 — Viz například body 5 a 6 odůvodnění směrnice 94/19.

26 — V tomto ohledu je třeba uvést, že bod 4 přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech pro odškodnění investorů (Úř. věst. L 84, s. 22; Zvl. vyd. 06/02, s. 311) stanoví výjimku totožnou s výjimkou stanovenou v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19.

27 — Viz čl. 3 odst. 1 bod 9) směrnice 2013/36, uvedené v bodě 10 výše.

28 — Viz například výbor pro jmenování stanovený v čl. 88 odst. 2 směrnice 2013/36.

29 — Viz čl. 23 odst. 1 písm. b) směrnice 2013/36.

54. Z téhož hlediska Evropský orgán pro bankovnictví stanovil kritéria a postupy, které musí úvěrové instituce a příslušné orgány dodržet při posuzování vhodnosti členů, uchazečů a zaměstnanců, vedoucího orgánu úvěrové instituce v jeho funkcích řízení a strategického dohledu, které se však týkají i posuzování „zaměstnanců, kteří zastávají klíčové role“, kteří jsou definováni v Obecných pokynech Evropského orgánu pro bankovnictví.

55. V tomto kontextu a s ohledem na definice obsažené jak v čl. 3 odst. 1 bodech 7), 8) a 9) směrnice 2013/36, tak v Obecných pokynech Evropského orgánu pro bankovnictví mám však za to, že pod pojem „ředitel“ ve smyslu směrnice 94/19 mohou spadat členové statutárních orgánů úvěrové instituce pověření vedením a dohledem nad ní[30]. Tato definice pojmu „ředitel“ je patrně v souladu s pojmem „člen vedoucího orgánu“, jak je definován ve směrnici 2013/36 i v Obecných pokynech Evropského orgánu pro bankovnictví.

56. Z téhož hlediska však dle mého názoru lze považovat za spadající pod definici „vedoucího pracovníka“ i členy personálu úvěrové instituce, kteří ačkoli nejsou součástí vedoucího orgánu, zastávají důležité pozice v každodenním řízení úvěrové instituce a mají možnost významně ovlivňovat směrování této instituce a z funkce jsou odpovědní přímo vedoucímu orgánu. Takováto definice pojmu „vedoucí pracovník“ se mi zdá rovněž v souladu jak s pojmem „vrcholného vedení“ uvedeného ve směrnici 2013/36, tak s pojmem „zaměstnanci zastávající klíčové funkce“ podle Obecných pokynů Evropského orgánu pro bankovnictví.

57. Tyto definice jsou ostatně v souladu také s cíli sledovanými zákonodárcem v roce 1994, jak jsou uvedeny v předchozích bodech 48 a 49 tohoto stanoviska.

58. Vnitrostátnímu soudu nicméně přísluší, aby s ohledem na okolnosti dané věci konkrétně posoudil, zda je, či není možné osobu spojenou s úvěrovou institucí považovat za spadající do jedné ze dvou výše uvedených kategorií.

59. Po vymezení obou předmětných pojmů je nyní možné na tomto základě podrobně odpovědět na konkrétní otázky vznesené předkládajícím soudem. Tyto otázky se týkají na jedné straně objektivního rozsahu odpovědnosti, kterou je třeba přiznat zaměstnanci úvěrové instituce, aby mohl být kvalifikován jako vedoucí pracovník podle směrnice 94/19 a na druhé straně úrovně a obsahu této odpovědnosti, jakož i konkrétních okolností za kterých musí být tato odpovědnost stanovena.

60. Pokud jde o objektivní rozsah odpovědnosti, předkládající soud se předně táže, zda se tato odpovědnost musí vztahovat na činnost úvěrové instituce jako celku, nebo zda je dostačující, že zaměstnanec je odpovědný pouze za jedno odvětví činnosti této instituce. V tomto druhém případě se předkládající soud táže, zda je obsah tohoto odvětví činnosti důležitý.

61. Na základě definice vedoucího pracovníka přijaté v předchozím bodě 56 se domnívám, že aby mohla být osoba takto kvalifikována, není nezbytné, aby se odpovědnost spojená s pozicí, kterou zastává, rozšířila na činnost úvěrové instituce jako celku. Aby byla osoba způsobilá významně ovlivňovat směrování úvěrové instituce, může být dle mého názoru dostačující, aby byla odpovědná za oblast činnosti této instituce, která ale musí mít zásadní význam v rámci globální činnosti instituce. Je tedy zřejmé, že možnost významně ovlivňovat směrování úvěrové instituce bude záviset na typu a významu dotčené oblasti činnosti. Bude příslušet vnitrostátnímu soudu, aby konkrétně určil, zda odpovědnost za dotčenou oblast činnosti v případě, který u něho probíhá, umožňuje či neumožňuje osobě, která funkci zastává, významně ovlivňovat směrování samotné instituce. V této souvislosti se

30 — V tomto ohledu je možné rovněž uvést, že v doporučení Komise 2004/913/ES ze dne 14. prosince 2004 o podpoře vhodného systému odměňování členů správních orgánů společností kótovaných na burze (Úř. věst. L 385, s. 55) je „člen správního orgánu“ definován jako „člen správního, řídícího nebo dozorčího orgánu společnosti kótované na burze“. Viz konkrétně bod 2.1 tohoto doporučení.

domnívám, že odpovědnost za řízení, strukturování, plánování, koordinaci a dohled na činnost úvěrové instituce v souvislosti s jejími mezinárodními operacemi a jinými důležitými finančními operacemi této instituce umožňuje, obecně a s výhradou podrobné analýzy konkrétních okolností projednávaného případu, významně ovlivňovat směrování instituce.

62. Pokud jde o úroveň a obsah odpovědnosti nezbytné, aby mohl být zaměstnanec úvěrové instituce uznán za vedoucího pracovníka podle směrnice 94/19, předkládající soud se nejprve táže, zda je nezbytné, aby měl tento zaměstnanec plnou a kompletní odpovědnost za činnost úvěrové instituce nebo oblast činnosti v jeho pravomoci, nebo je dostačující i existence pouhé možnosti ovlivňovat tuto činnost. Tento soud se následně táže, zda je nezbytné, aby osoba, která má být kvalifikována jako vedoucí pracovník, měla pravomoc dávat příkazy a přijímat rozhodnutí závazná pro jiné osoby.

63. V této souvislosti z pojmu „vedoucí pracovník“, jak je uveden v předchozím bodě 56, vyplývá, že, aby mohl být zaměstnanec takto kvalifikován, musí vykonávat důležitou roli uvnitř úvěrové instituce, která mu umožňuje významně ovlivňovat směrování této úvěrové instituce, a že musí ze své činnosti odpovídat přímo řídícímu orgánu. S ohledem na tuto definici vedoucího pracovníka se domnívám, že aby mohl být zaměstnanec takto kvalifikován, není naprosto nezbytné, aby měl kompletní a celkovou odpovědnost za oblast činnosti ani pravomoc vydávat příkazy nebo přijímat závazná rozhodnutí. Není totiž vyloučeno, že podle okolností každého konkrétního případu, pravomoc řídit, plánovat, koordinovat nebo dohlížet na činnost nebo významnou oblast činnosti úvěrové instituce umožní tomu, kdo touto pravomocí disponuje, vykonávat na tuto instituci významný vliv. Vnitrostátnímu soudu nicméně přísluší ověřit v praxi na základě všech okolností případu, zda bez ohledu na absenci úplné odpovědnosti za oblast činnosti nebo pravomoci vydávat příkazy nebo přijímat závazná rozhodnutí, může zaměstnanec skutečně významně ovlivňovat směrování úvěrové instituce.

64. Tato poslední úvaha mě vede k odpovědi na poslední otázku vznesenou předkládajícím soudem, který se táže, zda aby bylo možné zaměstnance kvalifikovat jako vedoucího pracovníka, jsou důležité pouze povinnosti a práva vyplývající z pozice, kterou zastává, jak jsou uvedeny v popisu pracovní pozice, nebo zda s ohledem na všechny okolnosti případu existuje skutečný vliv, byť formální, uplatňovaný na činnost úvěrové instituce dotčeným zaměstnancem. Jak vyplývá z výše uvedených úvah, mám za to, že vnitrostátní soud musí zvážit všechny okolnosti a prvky případu při jeho posuzování s cílem určit, zda může, či nemůže být zaměstnanec kvalifikován jako vedoucí pracovník podle směrnice 94/19. Z toho vyplývá, že popis zastávané pracovní pozice a prováděných úkolů tvoří sice důležitý prvek analýzy, avšak je třeba, aby vnitrostátní soud bral v úvahu reálnou situaci a pravomoci a vliv, byť neformální, uplatňované dotčenou osobou v úvěrové instituci.

## V – **Závěry**

65. Z výše uvedených důvodů navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky, které položil Augstākā tiesa, odpověděl následovně:

„Výčet uvedený v bodě 7 přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů je taxativní v tom smyslu, že vnitrostátní právní předpisy nemohou rozšířit oblast působnosti výjimky z pojištění vkladů na osoby, které nezávisle na označení jejich pozice nespadají z funkčního hlediska pod pojmy stanovené v tomto výčtu.

Pod pojem ‚ředitel‘ uvedený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 spadají členové statutárních orgánů úvěrové instituce pověření výkonem vedení a dohledu v této instituci. Pod pojem ‚vedoucí pracovník‘ uvedený v bodě 7 přílohy I směrnice 94/19 spadají členové personálu úvěrové instituce, kteří ačkoli nejsou součástí vedoucího orgánu, zastávají důležité pozice při každodenním řízení úvěrové instituce, přičemž mají možnost významně ovlivňovat směrování této instituce a odpovídají přímo vedoucímu orgánu.

Aby mohl být zaměstnanec kvalifikován jako ‚vedoucí pracovník' ve smyslu směrnice 94/19, není nezbytně nutné, aby se odpovědnost spojená s jeho pozicí vztahovala na činnost úvěrové instituce jako celku ani aby nesl celkovou a úplnou odpovědnost za určitou oblast činnosti nebo pravomoc vydávat příkazy a přijímat závazná rozhodnutí.

Vnitrostátnímu soudu nicméně přísluší, aby s ohledem na všechny relevantní okolnosti dané věci, které zahrnují nejen popis zastávané pracovní pozice, ale i konkrétní situaci a pravomoci, které zaměstnanec skutečně vykonává v úvěrové instituci, konkrétně ověřil, zda má tento zaměstnanec skutečně možnost významně ovlivňovat směrování úvěrové instituce."